

De Man van Smarten en de jongeling der vreugden.

Terwille van de eigenaardige, m.i. niet geheel zuivere contrastteering, geef ik hier een knipsel uit het Kerkblad der Geref. Kerken in Ned. Oost Indië:

Een medewerker van het liberale dagblad „Het Vaderland“ die niet onaardig Krishnamurti de Jongeling der Vreugden noemt, heeft sterk benaderd, wat ook wij voelen, als we dezen jongeling met zijn orakeltaal stellen tegenover den Man van Smarten, al geven we dadelijk toe, dat er van eenige vergelijking feitelijk geen sprake kan zijn, daarvoor staat de figuur van onzen Heiland ons te hoog. Maar als we zouden willen vergelijken, dan voelen we de juistheid van wat in dat blad als tegenstelling stond:

„Zit hem, gelooven we, in het grootte onderscheid tusschen den Man van Smarten en den Jongeling der Vreugden; in het verschil tusschen het zoeken naar en het vertoeven temidden van tollenaars en zondaren en het zoeken naar en het vertoeven onder de rijken der aarde; in de tegenstelling tusschen Een, die niets had om zijn hoofd op neer te leggen en den kasteelbewoner...“ etc.

Over Ethische Schriftbeschuwing en Chr. sociale actie.

Dr. W. A. van Es schrijft in Leeuwarder Kb. het volgende:

Men heeft ons nader om inlichting gevraagd over ons bedoelen met den Ethischen geest die ons met betrekking tot de Schriftbeschuwing tegenwoordig uit onze Christelijke sociale beweging tegenkomt. Eigenlijk schijnt ons deze vraag niet bepaald noodig. Nu drie jaar geleden hadden we naar aanleiding van een rede van den heer Colijn gesproken van sociale actie „met den Bijbel er naast“. Men had ons dit nog al kwalijk genomen. En daarover aangevallen buiten onze tegenwoordigheid in een publieke vergadering, zijn we toen eenige artikelen begonnen over de beteekenis van den Bijbel voor onze Christelijke sociale actie. We hebben daarna deze artikelen weer onderbroken, omdat ons niet bleek, dat er, zelfs onder degenen, met het oog op wie ze in de eerste plaats werden geschreven, voldoende belangstelling voor was. Toch waren we daarmee ver genoeg gegaan, om naar onze gedachte, duidelijk te laten uitkomen, wat in dit opzicht het verschil is tusschen een Ethische en een Gereformeerde Schriftbeschuwing. Ditmaal zullen we het dan ook alleen daarbij laten, dat we twee citaten tegenover elkander stellen, waaruit o.i. hier de tegenstelling voor ieder kan voelbaar zijn. Een citaat uit het boek van Dr. Slotemaker de Bruine, Christelijke sociale studien, een schrijver van erkend

kracht in werking te stellen, dan waarmee Hij bekeert, doch de kracht, waardoor Hij bekeert en verhardt, is de zelfde: de prediking, de openbaring, de consequente Gods-verkondiging; het Woord en Zijn eigen Zelf-ontsluiting; wat de Heilige Geest al of niet doet, blijft in dit ons onderzoek buiten beschouwing, omdat ook de menschen, die andere zielen hebben te weiden, zich niet mogen laten leiden door de verborgen dingen;

c. wat Jezus in dit moment (de paaschzaal) doet, is in wezen niets anders, dan wat Hij al die jaren door met Judas heeft verricht.

d. de „intentie“ van Jezus' menschenlijke ziel is niet geweest: o God, verdoem Judas; maar is evenmin geweest: o God, laat mijn ziel inworstelen tegen Uw verkiezing en verwerping. Integendeel: als mensch staat Jezus tegenover Judas en moet hem recht doen. Judas mag nooit verloren gaan DOOR iets, dat in Jezus is.

Wij meenen dus, dat de vraag wel degelijk voor onze menschenlijke verhoudingen beteekenis heeft: Wat doet Jezus tegenover Judas?

En, wat ondervindt Judas van zijn kant in de verderende aanwezigheid van den zuiveren mensch Jezus Christus?

Wat Jezus betreft, Hij blijkt geen ziels-genezers naar den wil en naar de ideale voorstelling van de zooeven bedoelde psychologische school. Want Christus heeft tot Judas niet gezegd: „Wat gij doet, ONTLEED dat haastig, en dan zijt gij er van verlost, dan kunt gij Mij weer in de oogen zien, dan zijt gij bekeerd, dan wijkt de demon van het zwaard van den aartsengel van het scherpe bewustzijn“.

Maar Hij heeft tot Judas gezegd: „Wat gij doet, DOE dat haastiglijk“.

Jezus erkent, en bukt als mensch Zich diep ook daarvoor, dat met het BEWUSTZIJN van den mensch diens zijn niet verandert. Ten slotte is er slechts tweemaal leven. Er is een leven, dat in zijn diepsten grond zich keert tot God en uit de wedergeboorte leeft, uit Zijnen wil. En er is ook een leven, dat in zijn diepsten grond slechts in zichzelf en tot zichzelf gekeerd is, en waarin de diepste levenswil niet is uit God, maar een toeneigving van den mensch tot zichzelf in zijn natuurlijke staat.

En achter al deze dingen ligt dan weer geen toeval, maar ligt een diep mysterie, welks werkelijkheid wij zijn optreden in de feiten van den dag; een mysterie, dat wij bevend herleiden tot in den grond van alle eeuwigheid, als wij huiverend spreken van: verkiezing en verwerping.

Als ds Crommelin nu van de zending spreekt, dan bedoelt hij niet alleen 't zendingswerk in engeren zin, maar ook de zendingkerk, en al de groepen van Inlandsche Christenen. Deze allen tezamen als eenheid genomen, hebben hun gedraglijst te bepalen tegenover het steeds sterker wordend streven naar zelfstandigheid van Indië zelf.

De Inlandsche Christenen, zoo verzekert ds Crommelin, gaan met dit streven accoord. Ja, zij gaan zichzelf ook los gevoelen van de voorgedij der vroegere zendings-organen. Ten opzichte van de vrijmaking van Indië trekken de Christen-Inlanders veelszins één lijn met hun volksgenooten.

En deze kant moet het ook op. De zending stelde zich op hetzelfde standpunt.

Zij is wel eens beschuldigd van heulen met de overheerschende machten, en een handlangster van het kapitalistisch koloniaal stelsel te zijn. Doch aan andere zijde wordt haar weer verweten, dat zij door haar ziekenhuizen, scholen, enz. de Inlanders te wijs maakt, en zoodoende mede de oorzaak wordt van de onrust en ontevredenheid, die overal aan den dag treden.

Het ligt dus voor de hand, dat de zending haar eigen weg gaat, en overeenkomstig Gods Woord heeft te handelen; ds Crommelin noemt dit „het trekken van de consequenties van het Christelijk levensbeginzel in de koloniale verhoudingen“.

Formeel genomen beteekent dit, dat de zending, „al is ze uit het Westen gekomen, niet onafscheidbaar verbonden is aan het Westen, niet noodzakelijk Westersche gedachten komt brengen, Westersche cultuur wil invoeren, en zeker allermint specifiek Westersche belangen heeft te dienen“. En de zending zal te eer ingang vinden, menschenlijk gesproken, indien duidelijk uitkomt, dat Christendom en Westersche cultuur twee verschillende grootheden zijn, en de Inlander, als hij Christen wordt, niet eigen cultuurbezit en nationaliteit behoeft prijs te geven.

Dit zal wel een ieder toestemmen, hoewel daarmee voorzerker nog niet aan de moeilijkheden een einde is gekomen. Er is toch verschil over, wat van de eigen cultuur moet worden losgelaten; moeten de Psalmen en gezangen op de Indische wijs worden gezongen? Kan gebruik gemaakt worden van de Wajang? Is niet al teveel van de eigen cultuur met het heidendom of Mohammedanisme te nauw verbonden, om in de Christelijke samenleving te worden overgenomen? Maar op deze vragen gaat ds Crommelin niet in.

Het doet vreemd aan, dat de schrijver het voor de zending meer en meer een bedenkelijke zaak acht, dat zij een plaats heeft in de beginselverklaringen of de programma's van actie van sommige politieke partijen in Nederland, vooral wanneer daarin der regeering tot taak wordt gesteld de zending te bevorderen of te steunen.

Twee gronden worden voor deze bewering aangevoerd. Allereerst toch, meent ds Crommelin, kan de zending,

ziel onder de oogen zien. HARDOP moet hij zich zelf belijden, dat al die duisterheden nu toch werkelijk in hem zelf besloten liggen. Met koele zelfanalyse dient hij zijn eigen ziel zichzelf bloot te leggen.

En — als hij dat nu eens niet kan? Als hij zijn eigen zielebeeld nu eens met geen mogelijkheid op zijn eigen doek projecteeren kan? Hoe moet het dan met zó'n mensch?

Wel, zegt men ons, dan moet hij geholpen worden. Dan moet een ander voor hem een zielzorger zijn. Dan moet die ander hem leeren zich zelf te ontteden, en met vaste hand hem de sluiers leeren af-rukken, één voor één, de sluiers, die over zijn donkere ziele-diepten, over zijn eigen onderbewuste leven vooral, heengeworpen waren. Dan moet de ziele dokter er bij te pas komen, om den man, die nog nooit in den duisternen kelder van zijn zielehuis afgestoken was, daarbij te helpen.

Want een zielzorger, die aan zulke zielen werkelijk zal kunnen leiding geven, is alleen daar te vinden, waar men den mensch plaatst voor zijn eigen spiegelbeeld; waar men dus het zoeklicht van de zelfkennis onbarmhartig spelen laat, ook tot in den diepsten schuilhoek van het hart. Zulk een zelfkennis, zegt men, is de eenige, maar ook afdoende kracht van genezing voor den geplaagden mensch. Want, als hij zich maar kent, en dus niet langer ontsnappen wil aan de eerlijke wetenschap van wat er in hem leeft, dan zal de rust in zijn ziel weerkeren en zal hij tot vrede zijn gebracht.

* * *

Nu is tegen deze dingen zeer veel in te brengen.

Wij wijzen er op, dat op dit standpunt de mensch zichzelf verlost; dat hier de Middelaar voorbij wordt gezien.

Wij wijzen er ook op, dat hier, op dit standpunt, de kennis van den mensch omtrent zichzelf, wel wat helpen kan, en ook verbeteren, maar dat de booze wil van den ouden menschen niet in principe wordt gebroken.

Wij wijzen er ook op, dat op dit standpunt van wedergeboorte en bekeering geen sprake is. Dat men wel verschuiven wil al wat in het zielehuis aan „meubilair“ aanwezig is, maar geen oogenblik er aan toekomt, om in dat zielehuis in te dragen dat andere „meubilair“, dat van boven komt door de vernieuwing van den Heiligen Geest, en dat door God en Zijn Woord is gevaarmerkt.

Daarom houden wij vol, dat deze nieuwe psycho-

in zooverre zij het geestelijk en stoffelijk welzijn der bevolking beoogt, vanzelf op zulk een regeeringssteun aanspraak maken; dat behoeft niet te worden gezegd of gevraagd. Bovendien, voor hetgeen de zending nog meer zou ontvangen dan andere acties, die ook het welzijn der Inlanders beoogen, zou men de zending „voortrekken“, in een uitzonderingspositie brengen, en alzoo schade doen.

Het schijnt ons toe, dat in deze redeneering wel wat te veel uit het oog verloren wordt, dat onze regeering een Christelijke regeering is, en niet neutraal kan en mag zijn. Wij hopen dan ook, dat de Christelijke partijen niet aan den wenk van ds Crommelin gehoor geven.

Maar wij kunnen het belangrijk stuk niet geheel op den voet volgen. Nog enkele dingen noemen wij, om tot lezing en bestudering op te wekken.

Wat het materieele betreft aangaande de houding der zending tegenover de geestesstrooming in Indië, noemt ds Crommelin drie zaken: de zending sta ten eerste sympathiek tegenover Jong-Indië; ten tweede valle zij niet hard, als het wel eens bij woorden blijft en daden ontbreken, maar zoeken de oorzaken van de mislukkingen op; ten derde zette de zending haar taak in het verband, het kader, van den nieuwen tijd.

Voor al dit derde punt is van belang. Het is goed, dat ds Crommelin er aan herinnert, dat de zending geen andere taak heeft, dan de prediking van het Koninkrijk Gods, en niet het najagen van een politiek doel, verbetering der volkgezondheid, bestrijding van analfabetisme, enz. Desniettemin mag de zending niet buiten het leven staan, maar moet zij beseffen, dat zij voor het tegenwoordig leven een taak en roeping heeft.

Maar dan vermenigvuldigen zich de vragen. En wij kunnen niet aan den indruk ontkomen, dat ds Crommelin den weg op wij van het „social Gospel“, zij het ook ten deele.

Ten slotte oordeelt de schrijver, dat de zending een taak heeft tegenover Nederland, n.l. een vredesroeping; zij kan beide begrippen: Nederland en Indië, en zoo moet zij er toe bijdragen, dat Nederland verstaan gaat, wat er in het hart van Indië leeft. „Zoo zal zij mede kunnen helpen den weg te banen tot een samenwerking tusschen Nederland en Indië, die niet gebaseerd is op eenzijdige machtsverhouding, maar op den zedelijke grondslag van recht en gerechtigheid“.

J. D. W.

Het boekje „Bezinning en Richting“, waarover wij in dit en het vorig artikel spraken, verscheen bij den Zendingsboekhandel te Den Haag, dir. A. J. C. van Seters.

analytische „verlossingsleer“ vijandig staat, in den grond, tegen het christelijk geloof en tegen de belijdenis van den eenigen naam, die onder den hemel tot zaligheid gegeven is.

Maar geen woord willen wij nu nog meer daar van zeggen. Het is nu de vraag, wat Christus Judas doet.

Wie den uitersten en eersten zin van Christus' werk aan Judas wil verstaan, die moet naar de paaschzaal toe.

Christus is straks in de paaschzaal. En Judas ook. Judas, wiens ziel nu al een paar jaar op de vlucht is voor Jezus, dien hij nog dagelijks volgt. Christus is in de zaal, de crisis hangt er, en Judas „ait“ met zijn zielsconflict, Judas, de verdrijver bij uitnemendheid. Dat maakt voor ons een „geval“ als van Judas met zulke zielscomplexen, en verdrijving, zoo buitengewoon belangrijk.

Christus is hier.

En Hij is hier als de Medicijnmeester, voor al de zielen.

Dit laatste bedoelen wij in den meest volstrekten en uitgebreidsten zin van het woord.

Wij noemen Christus Medicijnmeester in engeren en in ruimeren zin.

In engeren zin is Hij dat als Middelaar. In de bijzondere genade. Voor Zijn volk.

Maar in ruimeren zin is Hij eigenlijk — menschenlijk gesproken — immers ook medicijnmeester? Is Hij geen zondeloze mensch? Met zuivere zielskracht? Met gave, ongebroken, zielefuncties? Moet de mensch Jezus niet enkel reeds als mensch op ieder, die Hem ontmoet, invloed oefenen, en is die invloed van Zijn kant niet altijd zuiver?

Ja Jezus is hier; Jezus hij Judas. Hij is hier als een heilig vuur van wils- en geesteskracht en van reine, zuiver-menschenlijke begeerten. Hij is hier ook als rechtvaardig mensch, die niemand, ook zelfs Judas niet, in het minste zal bejegenen met onrecht.

Dit laatste moet niet worden vergeten.

Men zou kunnen tegenwerpen: „Christus staat tegenover Judas in een principiële andere relatie, dan waarin de menschenlijke ziele-arts staat tot een kranke, verdrievende ziel. Christus is hier niet bezig, te worstelen om Judas' genezing; neen — Hij laat Judas juist los. Hij verwerpt hem“.

Maar als men zóó een kloof zou willen graven tusschen Christus' bejegening van Judas en de zuivere verhouding, waarin de liefde staan moet tot een kranke ziel, dan antwoorden wij:

a. Christus worstelt als mensch met Judas; b. Christus verhardt niet door een andere